

Uniwersytet Rzeszowski
Kolegium Nauk Humanistycznych
Instytut Sztuk Pięknych
Rzeszów 2022

Promotor
dr hab. Jadwiga Sawicka, prof. UR

Skrócony opis pracy doktorskiej (streszczenie)

Karolina Niwelińska

„Twórcze metody rekonstrukcji.

Tekst literacki tworzywem multimedialnego przekazu.”

Wersja polska

Do rozważań na temat inspiracji tekstem literackim w realizacji dzieła multimedialnego w niniejszym studium wybrałam powieść współczesnego brytyjskiego pisarza, Toma McCarthy’ego, zatytułowaną „Resztki” (Tom McCarthy, Resztki, tłum. Jerzy Malinowski, W.A.B., Warszawa, 2013). Wśród wielu zamierzonych repetycji, analogii i aluzji autora śledzimy działania bezimiennego bohatera, który zмага się z amnezją. Jego usilne próby odnalezienia swojej autentyczności oraz zapanowania nad swoim życiem prowadzą do niekontrolowanych wydarzeń. Te dwa główne wątki stały się podstawą mojej analizy poszczególnych warstw, które odnalazłam w tej powieści.

W pierwszej części opisuję zmagania bohatera, z którym się utożsamiam poprzez podobieństwo wydarzeń życiowych i ich następstw, w krótkim wywodzie zestawiam problem utraty możliwości panowania nad ciałem ze skomplikowaną strukturą funkcjonowania ludzkiego mózgu. Wskazuję niewątpliwy rodowód inspiracji pisarza teoriami naukowymi, z których ja również czerpię inspiracje w realizacji dzieła.

Następnie poświęcam uwagę istotnej konstrukcji książki, która obfituje w drobiazgowo opisy detali, by następnie zasugerować niepewność bohatera i odwołania do jego niepamięci oraz wykonać woltę powtórzeń. Przez jej pryzmat poszukuję odwołań w historii literatury do eksperymentów językowych, którym oddawali się pisarze, jak Raymond Roussel, James Joyce, Italo Calvino, Raymond Queneau i wielu innych. Ja jednak szerzej opisuję działania artystyczno-literackie Franciszki i Stefana Themersonów oraz Georges’a Pereca. Są one kluczowe w rozwikłaniu wielowarstwowej struktury dzieła literackiego, jakim są „Resztki”. Opisuję obrazowość tekstu literackiego oraz jego intermedialność.

W kolejnej części pracy omawiam jeden z wariantów warsztatowych, którego używam w pracach artystycznych. To klasyczne media analogowe połączone z zaawansowanymi

technologiami mediów cyfrowych. Dokonuję przewartościowania znanych mi narzędzi oraz przedstawiam nowe i nieoczywiste podejście w procesie twórczym.

W dalszej części rozprawy rozwijam problematykę nieskończonych możliwości, jakimi są iteracje, niezwykle ważny element budowy zarówno tekstu McCarthy'ego, jak i mojej instalacji. Zagadnienie to łączę z wpływem nauki na sztukę oraz ich powiązaniem, a następnie wykazuję związki z „Resztkami”.

W końcowym rozdziale opisuję projekt instalacji interaktywnej, którą nazywam po prostu maszyną. Podzieliłam ją na cztery obszary interaktywności — stany, które dzięki zastosowanym metodom i regułom umożliwiają odbiorcy decydowanie, a tym samym wpływanie na warstwę wizualną obrazu. Każdy z nich ujawnia pewne stadium, etap, przez który oboje (ja i bohater McCarthy'ego) przechodziliśmy. Pierwszy stan maszyny obrazuje przebudzenie po wypadku. Drugi stan obrazuje etap stabilizacji życia. Trzeci stan obrazuje kolejne próby i doświadczenia dochodzenia do równowagi. Finalny, czwarty stan maszyny, prezentuje osiągnięcie względnego unormowania sytuacji życiowej.

Aby sprostać zarysowanemu zamysłowi, skonstruowałam maszynę, której elementami są: receptory zewnętrznych bodźców w postaci kamer i mikrofonów; rzutniki i ekrany do wizualizacji interaktywnych animacji, które tworzą wizualną warstwę odbieraną przez widza oraz komputer z oprogramowaniem sterującym całą maszyną. Na poziomie zadaniowym moje oprogramowanie działa w sposób cykliczny. Na podstawie odbieranych sygnałów z kamer i mikrofonów, oprogramowanie komputerowe periodycznie przetwarza zarejestrowane obrazy i dźwięki, wyszukując wcześniej zdefiniowane przeze mnie wzorce. W reakcji na nie generowana jest adekwatna odpowiedź wizualna.

Pomimo, że przedmiotem mojej analizy były konkretne przypadki życiowe moje i charakteryzowanego bohatera McCarthy'ego, to na pewnym etapie prac odkryłam, że moja realizacja może stanowić uniwersalne studium procesów psychologicznych dochodzenia do normalności u osób po silnej destabilizacji życiowej. Moja instalacja staje się ponadindywidualną introspekcją, która zapewnia wgląd w poszczególne stany umysłu na kolejnych etapach ścieżki normalizacji życiowej.